

Redovisning av förslag till uppföljning och utvärdering av kvalitetsdialoger

Inledning

I regeringens uppdrag till Statens skolverk, Statens skolinspektion, Specialpedagogiska skolmyndigheten och Skolforskningsinstitutet om insatser för ökad kvalitet och likvärdighet (U2018/02652 (delvis), U2021/03837), ingår att Skolverket och SPSM gemensamt ska erbjuda huvudmännen inom skolväsendet återkommande kvalitetsdialoger. Skolverket ska vara samordnande myndighet.

Enligt uppdraget ska Skolverket analysera och föreslå hur kvalitetsdialogerna kan följas upp och utvärderas. Skolverket ska redovisa förslag till uppföljning och utvärdering senast den 31 december 2021. I denna promemoria redovisar Skolverket sitt förslag. Förslaget kommer att genomföras i samarbete med SPSM och i dialog med Skolinspektionen och Skolforskningsinstitutet.

Förslaget i korthet

I utvecklandet och genomförandet av kvalitetsdialoger finns behov av uppföljning och utvärdering med skilda fokus och syften, vid olika tidpunkter. Förslaget till uppföljning och utvärdering kan sammanfattas i tre delar.

1. **Löpande uppföljning**, genomförandet av kvalitetsdialogerna följs löpande utifrån väsentliga data, till exempel data om hur många och vilka huvudmän som deltar samt data om huvudmännens behov av utveckling.
2. **Särskilda formativa uppföljningar**, systematisk insamling och analys av data vid specifika tillfällen. Här ingår till exempel att samla in huvudmännens upplevelse av kvalitetsdialogerna.
3. **Extern summativ utvärdering**, utvärdering som undersöker om, och i vilken utsträckning, den framtagna modellen för kvalitetsdialoger bidrar till uppdragets övergripande mål.

De tre delarna hänger ihop. Data¹ från den löpande uppföljningen kommer att utgöra viktig information i de särskilda formativa uppföljningarna och i utvärderingen. De särskilda formativa uppföljningarna syftar till att identifiera behov av justeringar i modellen för kvalitetsdialoger under utvecklingen av densamma, med målsättningen att uppnå en för sina syften tillräckligt standardiserad och stabil modell. När en sådan modell är framtagen kan den sedan

¹ I denna redovisning används ”data” för både kvantitativa och kvalitativa data.

utvärderas summativt med syfte att bedöma om och i vilken utsträckning den bidrar till uppdragets övergripande mål.²

Under första halvåret 2022 kommer en uppföljnings- och utvärderingsplan tas fram i samarbete med SPSM och i dialog med Skolinspektionen och Skolforskningsinstitutet.

Syften kvalitetsdialoger

Enligt uppdraget har kvalitetsdialogerna flera syften. Det övergripande syftet är att bidra till ökad kvalitet och likvärdighet. Ytterligare syften som nämns i uppdraget är att kvalitetsdialogerna ska underlätta huvudmännens eget arbete med planering, analys, uppföljning och utveckling av verksamheten. Vidare ska kvalitetsdialogerna identifiera huvudmännens behov av utveckling, så att huvudmännen kan erbjudas stöd utifrån sina respektive behov. Dessa syften kommer styra inriktningen på den uppföljning och utvärdering som föreslås här.

Närmare om förslagets tre delar

Löpande uppföljning

Genomförandet av kvalitetsdialogerna följs löpande utifrån väsentliga data, till exempel data om hur många och vilka huvudmän som deltar, samt data om huvudmännens behov av utveckling. Denna typ av enklare, löpande uppföljning kommer ske både under tiden då kvalitetsdialogerna utvecklas, liksom då de har fått en stabil form för genomförande och ett stabilt innehåll. Den löpande uppföljningen kan även identifiera behov av mindre justeringar.

Skolverket kommer att utveckla formerna för och genomföra den löpande uppföljningen i samarbete med SPSM och i dialog med Skolinspektionen och Skolforskningsinstitutet.

Särskilda formativa uppföljningar

De särskilda formativa uppföljningarna genomförs under perioden då kvalitetsdialogerna är under utveckling. De innefattar en systematisk insamling och analys av data vid specifika tillfällen. Även efter utvecklingsfasen kan uppföljningar av formativt slag behöva göras för att till exempel fånga behov av förbättringar av modellen.

Syftet med de särskilda formativa uppföljningarna är att ta fram underlag som hjälper Skolverket att identifiera justeringar som behövs i modellen för kvalitetsdialoger, både vad gäller genomförande och innehåll. Med ”genomförande” avses till exempel formen för kvalitetsdialogerna, antal och typ av

² Se Patton, Michael Quinn (2011) *Developmental evaluation: applying complexity concepts to enhance innovation and use*, s.44-45 för exempel på syften och frågor för formativ respektive summativ utvärdering.

deltagare i respektive dialog och tidsåtgång. Med ”innehåll” avses till exempel vad dialogen fokuserar på.

Frågor och områden som Skolverket och SPSM kommer att behöva kunskap om och som den särskilda formativa uppföljningen kan komma att omfatta är huvudmännens uppfattning om kvalitetsdialogerna; om och hur de underlättar huvudmännens eget arbete med planering, analys och uppföljning; och om innehållet i kvalitetsdialogerna är relevant för huvudmännen. Uppföljningen bör även undersöka om huvudmännens behov av utveckling identifieras på ett sådant vis att huvudmännen kan erbjudas stöd utifrån sina respektive behov. En annan fråga, givet att deltagande i kvalitetsdialoger är frivilligt, är i vilken mån huvudmän väljer att delta i dessa. Uppföljning av sådana frågor kan bidra i ett arbete som syftar till att öka deltagandet hos identifierade grupper av huvudmän. När det gäller framgångsfaktorerna som ska spridas via dialogerna kan det vara viktigt att ta reda på hur spridningen går, om myndigheterna når ut med budskapet om framgångsfaktorerna samt hur de används.

Underlaget från de formativa uppföljningarna ska användas av Skolverket och SPSM i det fortsatta utvecklingsarbetet. Det ska även kunna ingå i den delredovisning av hur arbetet med kvalitetsdialoger fortskrider som ska lämnas till regeringen den 1 oktober 2023.

Skolverket föreslår att de särskilda formativa uppföljningarna utvecklas och genomförs av Skolverket i samarbete med SPSM och i dialog med Skolinspektionen och Skolforskningsinstitutet. Att uppföljningarna genomförs av myndigheterna ger goda möjligheter att justera i uppföljningsplanen i takt med att modellen utvecklas. Det skapar också goda möjligheter att relativt enkelt och snabbt kunna justera i dialogernas innehåll och genomförande. Vidare har myndigheterna erfarenheter av att följa upp dialogbaserat utvecklingsarbete mellan stat och kommun som kan komma till nytta i arbetet.

Extern summativ utvärdering

Skolverket föreslår att en extern utvärdering av kvalitetsdialogerna genomförs för att kunna ingå i slutredovisningen av arbetet som ska lämnas till regeringen den 1 oktober 2025. Utvärderingens resultat ska också ligga till grund för det fortsatta arbetet med kvalitetsdialoger efter 2025.

Utvärderingens främsta syfte är att undersöka om och i vilken utsträckning den framtagna modellen för kvalitetsdialoger bidrar till uppdragets övergripande mål om ökad kvalitet och likvärdighet inom skolväsendet. Mer konkret handlar det om att undersöka om genomförandet av och innehållet i kvalitetsdialogerna är ändamålsenligt utifrån dialogernas syften och önskade effekter. I detta ingår att undersöka om huvudmännens behov av utveckling identifieras på ett sådant vis att ett väl anpassat stöd, utifrån huvudmännens respektive behov, kan erbjudas.

Utvärderingen bör upphandlas och genomföras av en extern utförare. Uppdraget bör ges så tidigt som möjligt, men utvärderingen bör genomföras först när kvalitetsdialogerna har fått en stabil form för genomförande och ett stabilt

innehåll. Den särskilda formativa uppföljningen ska kunna användas för att bedöma om kvalitetsdialogerna har nått detta stadium i sin utveckling. Utifrån regeringsuppdragets utformning bör den summativa utvärderingen kunna genomföras under 2024–2025.

Tidplan uppföljnings- och utvärderingsaktiviteter 2022–2025

Tidplanen visar hur uppföljnings- och utvärderingsaktiviteterna förhåller sig till utvecklandet och införandet av kvalitetsdialoger samt till vissa tidpunkter för myndighetens redovisning av uppdraget till regeringen.

Figur 1: Tidsplan uppföljnings- och utvärderingsaktiviteter 2022–2025

